

Tidsskriftet
DEN NORSKE LEGEFORENING

Samhandlingsdronninga

INTERVJU

JANNIKE REYMERT

E-post: jannike.reymert@gmail.com

Med mange års bakgrunn som fastlege og praksiskoordinator har Bente Thorsen tatt tak i samhandlingsutfordringene i helsetjenesten med liv og lyst. «Alle skal med» kunne vært hennes valgspørsmål, men der kom en annen Oslo-borger henne i forkjøpet.

Alle foto: Kristine Lindebø

Hun ønsker velkommen i sitt eget hus, som ligger i høyden over Oslogryta. Utsikten her er formidabel, men når vi møtes, ligger tåka tykk som grøt. Noen få plussgrader har gjort snøen grå og trist. Det er bare publikum som mangler for å arrangere Holmenkolldag litt lenger opp i åsen.

Bente innleder med å forkynne at hun har et solid ryddegen.

– Det er en fordel å være systematiker, men også strateg, når man skal utvikle systemer for samhandling i stor skala slik som her i Oslo.

Hun forteller at hun alltid har likt å se problemstillinger i et metaperspektiv og utforske hvordan systemene vi omgir oss med, virker.

– Jeg føler et ansvar for å bidra til endring. Jeg velger å tro at jeg får til ting hvis jeg bare arbeider hardt nok med saken. Jeg lykkes selvsagt i varierende grad, humrer hun.

Heldiggris og enslig svale

Bente vil helt tilbake til studietiden når hun skal beskrive sin faglige bakgrunn.

– Vi var utrolig heldige som fikk lov til å være de første studentene i Tromsø i 70-årene. Det nyopprettede universitetet hadde dedikerte lærere som strakk seg langt for at vi skulle lykkes og vise at universitetet hadde livets rett. De var så nær oss! Undervisningen hadde sterke islett av at vi skulle lære oss ydmykhet og se oss selv i en større samfunnsmessig sammenheng. Å bli lege skulle ikke være et egoprojekt. Dette var nytt, og sørpå ble vi kalt «sosionomer med førstehjelpskurs».

Bente Thorsen

Født 1954 i Brevik i Telemark

Gift, to barn

Cand.med. Universitetet i Tromsø 1981

Spesialist i allmennmedisin og i samfunnsmedisin

Allmennlege i Oslo 1984–2014, avbrutt av 18 md. som bydelsoverlege i bydel Gamle Oslo

Praksiskoordinator fra 2006, først på Aker sykehus, senere Oslo universitetssykehus

Etatsoverlege i Sykehjemsetaten, Oslo kommune 2014–2015

Samhandlingsoverlege på Oslo universitetssykehus fra 2015

Oslo legeforenings utmerkelse «Oslo-legen» i 2010 for innsats innen samhandling

Leder Faggruppe for samhandling i Norsk forening for allmennmedisin

Hun slipper ikke tanken på hvor heldige vi som lever i dag, har vært. Hun trekker frem den rause Lånekassen og kvinnefrigjøringen som gav oss en frihet tidligere kvinner ikke har vært forunt.

– Vi slapp å sminke oss, vi kunne gå uten BH og stort sett gjøre det som passet oss!

Etter turnus var hun fastlønnet bydelslege. Der var det rom for å utvikle interessen for å arbeide på systemnivå. En kort karriere som samfunnsmedisiner utløste et stort engasjement for miljørettet helsevern og byutvikling i Gamle Oslo.

– Jeg var blant annet med på å stenge Strømsveien for gjennomgangstrafikk og la Schweigaards gate bli miljøprioritert hovedgate. Dette var før 1990, og interessen for helsefremmende bymiljø var ikke særlig utviklet, forteller hun.

– Jeg følte meg ofte som en enslig svale. Kolleger flest hadde alt fokus på klinisk arbeid. Hjertet deres lå hos pasientene. Helseledelse var definitivt ingen karrierevei.

Fra 1995 var hun allmennlege i Bjerke bydel, først i solopraksis, så som fastlege i en trelegepraksis.

– Den største skrekken mens jeg jobbet alene, var at noe skulle skjære seg med

datamaskinen. Dette var i urtiden! Vi fikk blodprøvesvar overført via modem, grøsser hun.

Vi ler begge godt av gnisselyden vi begge husker så godt, det var som om du hørte hver laboratorieverdi knirke seg gjennom ledningene.

Hun ble tilsatt som praksiskoordinator på Aker sykehus i 2006, hvor hun bygget opp en praksiskonsulentordning med tre konsulenter.

– Aker var mitt lokalsykehus som jeg kjente godt. I 2009–2010 kom den store sammenslåingen der Aker, Ullevål, Rikshospitalet og Radiumhospitalet ble til Oslo universitetssykehus, OUS. Det var en komplisert prosess. Samarbeid med fastleger var definitivt ikke på dagsordenen. Jeg skrev og nærmest ropte praksiskonsulentordningen inn i det nye gigantsykehuset.

I 2010 fikk hun utmerkelsen «Oslo-legen» av Oslo legeförening, ikke minst på grunn av denne innsatsen. Tross dette følte hun at hun ikke kom noen vei i jobben, og i 2012 sa hun opp i frustrasjon og ble fastlege igjen på heltid.

Så meldte slitasjen seg.

– Det ble tøft å sitte alene med ansvaret for oppfølgingen av alvorlig syke mennesker som stolte blindt på meg. Jeg mistet motivasjonen for å gå løs på alle de store og små problemene som ramlet inn gjennom døren min. Jeg ble redd for å gjøre feil og kom frem til at jeg måtte gjøre en forandring mens leken fortsatt var god, forteller hun.

Samhandlingsoverlegen

Etter en kort mellomlanding som etatsoverlege i Sykehjemsetaten i Oslo kommune ble hun i 2015 spurt om hun ville ha stillingen som samhandlingsoverlege på Oslo universitetssykehus.

– Sykehuset har et større fokus på samhandling nå enn i 2012. Jeg føler jeg har funnet min plass i systemet, og at jeg blir respektert. Her skal jeg bli resten av yrkeslivet, erklærer hun og fortsetter:

– Drivkraften min har vært ønsket om å løfte samarbeidet mellom spesialisthelsetjenesten og fastlegene i Oslo. Jeg har brukt erfaringen som praksiskoordinator, men forsto at vi måtte søke nye løsninger. En av våre psykiatrilærere i Tromsø sa: «If it works, don't fix it. If it doesn't work, do something different.» Det prøver jeg å leve etter.

Jeg føler jeg har funnet min plass i systemet

Bente bruker ikke store fakter, hun prater lavmælt. Alt hun sier, virker gjennomtenkt både to og tre ganger. Det er vanskelig å tro at hun noen gang har forsnakket seg i vanvare. Hun er veldig imøtekommende og vennlig, men skinnen kan bedra. Jeg er ikke sikker på om jeg vil havne i ordkrig med henne.

Hun er kritisk til samhandlingsreformen. Reformen har hatt lite fokus på pasientenes medisinske tilstand og behov for legetjenester. Legene er knapt nevnt i de lovpålagte samarbeidsavtalene. Kommunene er parter i avtalene, men har i liten grad involvert legetjenesten. Oppgaveoverføringen har skjedd uten felles planer og avtaler, og fastlegene ble sittende og ta imot oppgaver de ikke var rustet til å håndtere. I samme periode har sykehusene kvittet seg med mange sekretærer. Sykehuslegene har tøffe dager med stor arbeidsbyrde og tungvinte IKT-løsninger.

Det er like travelt på begge sider. Legene er mangelressurs i utviklingsarbeid, både i og utenfor sykehus

– Det er like travelt på begge sider. Legene er mangelressurs i utviklingsarbeid, både i og

utenfor sykehus. Selv leger som er interesserte og ønsker å være med i råd og utvalg, uteblir ofte fordi pasientarbeidet må gå foran.

Møteplass Oslo

Nå har vi kommet frem til hennes hjertebarn. I 2017 ble Møteplass Oslo etablert. Det er et forum der fastleger, kommunale leger og leger fra alle sykehusene i hovedstadsområdet jobber sammen for å utarbeide anbefalinger for hvem som skal gjøre hva, hvordan man skal samarbeide, og hvordan pasientene kan involveres og få ansvar i egne forløp. Møteplass Oslo har fått sitt mandat fra Samarbeidsutvalget for hovedstadsområdet. Anbefalinger utvikles etter konsensusmetoden. Det arrangeres også store temamøter for byens leger, der oppmøtet har vært veldig bra.

– Jeg er veldig glad for at jeg har en driftig og klok leder som har gitt meg handlingsrom og støttet arbeidet hele veien.

Bente forteller at i begynnelsen var det mange som spurte: Trenger vi dette?

– Jeg svarte at god samhandling mellom leger er avgjørende for pasientsikkerheten.

God samhandling mellom leger er avgjørende for pasientsikkerheten

Hun forteller om grunnprinsippene de har klart å nedfelle for samhandlingen i Oslo-regionen:

– Den som stiller indikasjon for et tiltak, skal skrive rekvisisjon, veilede pasienten og følge opp videre. Travelhet hos én part kan ikke brukes som begrunnelse for å plassere en oppgave hos andre. Det er pasientens beste og god medisinsk kunnskap som skal være førende. Vi har møtt skepsis, men opplever stadig oftere at kollegene slutter seg til prinsippene og er lettet for at noen har tatt «ryddejobben».

Negativ mytedannelse er noe vi må slutte med

Hun lener seg fram med stål i blikket:

– Vi må ikke gi oss!

– Føler du deg hørt?

– Ja. Noe av grunnen til det tror jeg handler om at jeg gir anerkjennelse til det som fungerer. Det finnes utrolig mange flinke, dedikerte kolleger i og utenfor sykehus. Negativ mytedannelse om hverandre er noe vi må slutte med. Jeg har lært meg mye offentlig forvaltning, forbereder meg til møter og legger vekt på å vise respekt for andres synspunkter. Mål og strategi justeres fortløpende, forteller hun og fortsetter:

– «If it doesn't work...»

Møteplass Oslo og anbefalingene om samarbeid har vakt interesse ut over hovedstadsområdet. Liknende arbeid er i gang flere steder i Norge, drevet fram av

praksiskonsulenter. I 2017 etablerte Norsk forening for allmenmedisin en faggruppe for samhandling med Bente som leder. Gruppen har videreutviklet anbefalinger om samarbeid fra Oslo-regionen til en nasjonal standard som helseministeren har lagt merke til, og som Helsedirektoratet nå viser til i sine veiledere.

Tilbakeblikk

Når pensjonisttilværelsen nærmer seg, er det tid for å oppsummere yrkeslivet.

– Er det noe du kunne tenkt deg at du gjorde annerledes?

– Nei, jeg føler jeg har havnet på riktig hylle. Mitt yrkesliv har vært meningsfylt, jeg føler jeg har gjort nytte for meg. På gymnaset vurderte jeg å bli arkitekt, men var feig og tenkte at det var jeg ikke flink nok til. Etter en liten tenkepause fortsetter hun:

– Egentlig hadde jeg ikke selvtillit til å bli lege heller.

Hun forteller at usikkerheten tok helt overhånd da hun som student var i praksis i Balsfjord. Han som veiledet henne, gav et godt råd: «Når noe virker vanskelig, må du samle alt du har lært. Bygg deg en slutningsrekke og lek at du er helt alene om å finne en løsning.»

– Det virket! Jeg kom meg videre og er glad for at jeg klarte å bli lege.

Født sånn eller blitt sånn?

Livet har ikke bare dreid seg om faglige aktiviteter. En venninne på ungdomsskolen førte henne inn Suttungbevegelsen, et lite, litterært miljø med base i Ingeborg Refling Hagens hus på Tangen i Hedmark. Etter å ha siddet i tysk fangenskap ville Hagen skape åndelig opprustning for å hindre at nazistiske tendenser igjen skulle få grobunn i Norge. Tanken var

at dannelse hindrer krig, metoden var å la ungdom lære originalverk av Wergeland, Shakespeare, Ibsen og Kinck utenat og fremføre tekstene på scenen.

– «Har du lært et dikt utenat, kan ingen ta det fra deg», sa Ingeborg.

Så siterer Bente Dostojevskij:

– «Kultiver mannen, så slipper du å hugge hodet av ham.»

Opptil 20 ungdommer bodde under samme tak og delte alle oppgaver. Bente avbrøt gymnastiden et år for å delta i dette fellesskapet.

– Vi arbeidet hardt og levde spartansk. Vi sov på gulvet med syv-åtte andre i store rom og levde i stor grad av vegetabilsk mat som vi dyrket selv. Foreldrene mine syntes det var veldig spesielt, og det var det jo også. Litt nølende gav de meg lov til å ta dette «friåret».

Hun vil gi meg en smakebit og siterer dikt utenat med sterk innlevelse. Rolf Jacobsens «Nord» og Benny Andersens dikt «Lykken» fyller rommet. Dette gjør dagen min annerledes og rikere. Samtalen om samhandlingsreformen forsvinner ut i det blå, og vi skimter noe av selve livet der ved kjøkkenbordet.

Hun reflekterer videre:

– Suttungbevegelsen var ikke en demokratisk bevegelse. Noen opplevde seg som spesielt egnede, mens andre var arbeidsmaur som vasket kjøkkengulvet og utførte sine huslige plikter. Jeg tilhørte siste kategori. Vi lærte dessverre også en viss arroganse. Jeg var ikke alltid så hyggelig overfor mine foreldre på den tiden, sier hun ettertenksomt.

Noe av den strenge idealismen så Bente igjen i ml-bevegelsen, som sto sterkt i Tromsø da hun begynte å studere der i 1975.

- Det var en tid for sterke meninger, konstaterer hun.

- Likevel betød det mye for meg at jeg fikk lov til å ta livet på alvor i Suttungbevegelsen i en fase av livet da man evner å gå 100 % inn i ting. Jeg var søkende, slik ungdommer var på den tiden. Ingeborg delte også sin tolkning av kristendommen med oss, der etikken hadde hovedfokus. Jeg definerer fortsatt meg selv inn i en kristen humanistisk tradisjon, men tror ikke på mirakler. Mye i livet er flaks. Og så må du ville noe i tillegg og orke å gjøre jobben, avslutter hun.

Publisert: 27. mai 2019. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.19.0202
© Tidsskrift for Den norske legeforening 2020. Lastet ned fra tidsskriftet.no